

Ezért a működéséért járó javadalmazása az üzemet szoros zár alá vevő végrehajtató részére foglalás tárgyát nem képezheti. A logikus értelmezésből kifolyólag már azért sem, mert hiszen aktív közreműködésükre nincs kötelezve, sőt az üzemet vezető zárgondnok ellenkező irányú rendelkezése esetén a közreműködéstől el is lehet zárva. Viszont nem lehet akadálya annak, hogy más végrehajtató, ki az üzemi zárhoz nem csatlakozik, a személyes működésért járó javadalmazásra végrehajtást ne vezessen.

Dr. Baróti Vilmos

Vállalati (üzemi) végrehajtás címen érdekes tanulmánya jelent dr. Ladányi Lajos bpesti közp. járásbíróági végrehajtónak a „Bíróági kiküldöttek közlönye“ ez évi október hó 10-i számában. Miután a vállalati végrehajtás kérdése igen praktikus és e tanulmány ennek az alakulóban levő jogintézményének összes kérdéseit felöleli, szolgálatot vélünk tenni lapunk olvasóinak, amikor ezen érdeklődésre számot tartó dolgozatot rövid vázlatban ismertetjük.

Abban a kérdésben, hogy valamely gazdasági vállalat mint jogi egység és annak jövedelme szerepelhet-e a végrehajtás tárgyaként, a bíróságok ellentétes gyakorlata folytán az 1916-ban kelt 11. számú jogegységi döntvény (P. H. T. 715. sz.) foglalt állást, tanulságos indokolás alapján igen könnyen oldván meg a kérdést.

A vállalati végrehajtás, cikkiró szerint annak gazdasági felismerésén alapszik, hogy a hitelezők kielégítésére a vállalati ingóknak nemcsak azon értéke szolgálhat, amely érték az ingók elárverezése folytán mint vételár jelentkezik, hanem azon érték is, amely az ingóknak az árverés megtartásáig való felhasználása által a gazdasági vállalat jövedelméhez vezet.

De lege lata a helyzet az, hogy végrehajtási törvényünk arról, hogy valamely vállalat jövedelme lehet-e végrehajtás tárgya, kifejezetten nem intézkedik, miért is a gyakorlatnak kellett állást foglalnia e kérdésben. A jogegységi döntvény abból indul ki, hogy Végrehajtási törvényünk rendszere, nem az, hogy egyes vagyontárgyakra végrehajtást enged, hanem éppen az ellenkezője, t. i. az, hogy azokat a vagyontárgyakat határozza meg, amelyekre végrehajtás nem vezethető. Ami tehát a törvény által kizárva nincs, az mint jogtárgy, végrehajtás tárgyát képezheti, és így végrehajtás tárgya lehet valamely gazdasági célú vállalat üzeméből előálló jövedelem is.

Az erre vezetett végrehajtás rendje egyébként a következő: 1. a vállalathoz tartozó összes ingók (gépek, szerszámok, nyers anyagok stb. stb.) lefoglalása, 2. és szoros zár alá vétele, 3. zárgondnok kirendelése, ami által a vállalat üzemének vezetése a végrehajtást szenvedő jogköréből elvonatik és a zár-

gondnokra ruháztatik át. Hogy az üzemi végrehajtásnak ezek a kellekei, az indokát abban találja, hogy egyfelől a vállalatban található dolgok segítségével nélkül a vállalat fenn nem tartható, másfelől az üzemi jövedelem csak abban az esetben foglalható le, ha egyidejűleg a vállalathoz tartozó összes dolgok és a jövedelem szoros zár alá vétetnek és zárgondnoki kezelés alá adatnak. Ily esetben mindaddig, amíg a vállalatra vezetett üzemi zár fennál, a vállalathoz tartozó ingók árverés alá nem kerülhetnek.

Kiemelendő azonban, hogy az adósnak személyes tevékenysége végrehajtás alá nem esik, és hogy a vállalati végrehajtással oly helyzet nem állhat elő, amelynél fogva az adós a hitelező érdekében köteles volna üzemét folytatni, hanem csak az, hogy az adós végrehajtás alá nem vonható személyes tevékenységének igénybevétele nélkül a már gondnoki kezelés folytán előálló üzemi jövedelem lefoglalható és végrehajtható, kielégítésére fordíttatik.

A vállalati végrehajtás általában gazdasági célú vállalatokra nyer alkalmazást. Cikkíró döntéseket hív fel annak igazolására, hogy bírói gyakorlatunk felfogása szerint a vállalati végrehajtás nemcsak kifejezetten kereskedelmi vagy ipari üzemekkel szemben foglalhat helyet, hanem minden gazdasági jellegű hasznot hajtó vállalkozásra, amely zárgondnok útján továbbra is fennakadás nélkül hasznosítható. Így kiterjed a személyjogú és reáljogú gyógyszerári üzemre is, holott azok a közegészségügyi törvény szerint egészségügyi intézetek, és nem iparüzletek. Ellentétes mégis a megítélése annak, hogy színházra lehet-e ilyen végrehajtást vezetni. Van felfogás, amely szerint a színházi vállalkozás, a vállalkozó személyi képességeivel oly szoros kapcsolatban áll, hogy attól elválasztva munkásságában fennakadna, amiből következnek, hogy színházi vállalat jövedelmére irányuló, tehát üzemi végrehajtásnak helyet. Ezzel szemben van azonban oly határozat is, amely különbséget téve a művészi és gazdasági vezetésben és annak kiemelése mellett, hogy a zárgondnoknak a színház vezetésére nincs befolyása, a gazdasági vezetést átruházhatónak és ezzel együtt a vállalati végrehajtást lehetségesnek tartja.

Igen fontos annak szem előtt tartása, hogy a vállalat a kis, közép vagy nagyobb üzemek közé tartozik-e, mert a bírói gyakorlat azt a szabályt állította fel, hogy a vállalati végrehajtásnak csak akkor van helye, ha a gazdasági vállalat a kisipar körét meghaladja. Ez a szabály azon az elgondoláson alapszik, hogy a kisüzem a vállalati végrehajtással járó zárgondnoki költségeket nem bírja meg, és a létminimumon felüli jövedelmet úgysem ad.

Biztosítási végrehajtás során vállalati végrehajtásnak idevágó döntések szerint helye nincs. Ily esetben a bírói ki-

küldött a végrehajtást szenvedő vállalatához tartozó ingókat és üzemjövödelmet végrehajtás alá vetettek nyilvánítja és a végrehajtató zálogjogszerzésének hatálya abban nyilvánul meg, hogy abban az esetben, ha a végrehajtást szenvedő üzeme utóbb *kielégítési* végrehajtás joghatályával foglalás alá vétetik, a végrehajtó az üzemi jövödelemre a biztosítási végrehajtással szerzett zálogjog rangsorában tarthat igényt.

Abból, hogy a vállalati végrehajtásnál a végrehajtás módja abban áll, hogy a bírói kiküldött a vállalathoz tartozó *összes ingókat és a vállalat jövödelmét* lefoglalja és szoros zár alá veszi, érdekesen folyik a gyakorlat szerint, hogy vállalati végrehajtás esetében a vállalat üzemének folytatásából előálló *követelések* is bírói zár alá vetettek tekintendők, minéfgva a vállalat követeléseit a végrehajtási törvény 79. §-a alá írt módon külön le nem foglalhatók.

Külön tárgyalja ezután a cikkíró az üzemi zárgondnok jogkörét, a kezelés, utasítás kérdéseit, a zárgondnok díjait, stb. stb., teljes képét nyújtván ennek a jogintézménynek, amely a jövőben egyre gyakorlatibb lesz, és amelynek törvényhozási szabályozásáról indokolt volna máris gondoskodni. Nem is szorul közelebbi bizonyításra, hogy a hitelező érdekét, különösen ha nagyobb összegről van szó, sokkal jobban, sőt esetleg egyedül csakis a vállalati végrehajtás szolgálhatja, nem pedig a szorosan vett *ingóvégrehajtás*, amely magában mint fedezet esetleg nem is lehet számottevő. Legtermészetesebb is vállalatnál vállalati végrehajtás és érdekes, hogy a fejlődés útja itt is azt mutatja, amit számos más vonatkozásban, hogy t. i. csak hosszas vajudások és kísérletek után alakult az ki, ami a legtermészetesebb. A vállalati végrehajtás igen nagy hatalom a végrehajtató kezében és nem hiszem, hogy csalódnánk, amikor azt hisszük, hogy a jövőben a végrehajtásnak ez az alakulata a maga természetes alkalmazási körében predomináló jelentőségűvé fog válni. Az 1896-ból való osztrák Executionsordnung 341—343. §-aiban részletesen szabályozza is ezt a jogintézményt.

Dr. Balla Ignác.

JOGÉLET

STRASSER BERTALAN a Grill könyvkiadóvállalat beltagja december hó 20-án elhalálozott. Halála súlyos vesztesége a magyar könyvkiadásnak és különösen a magyar jogirodalom vesztette el benne egyik legértékesebb támogatóját és irányítóját. A Polgári Jog szerkesztősége őszinte részvételt csatlakozik a gyászolók sorába.